

Юринець Г.Р.,
студ.гр. ЕОАс-11,
Національний університет «Львівська політехніка».
Науковий керівник – Ясінська А.І,
к.е.н., доцент кафедри обліку та аналізу

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В КОНТЕКСТІ ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

До введення в дію Податкового кодексу України відображення в національній системі обліку операцій з нарахування амортизаційних відрахувань стикалось з багатьма проблемами через недосконалість нормативно-правової бази та застаріле документальне забезпечення облікового процесу. Зокрема, це стосується трактування понять “амортизація” та “знос”, де у МСБО та П(С)БО використовується однакова методологія обліку амортизаційних відрахувань. Це пов'язано майже з повним копіюванням П(С)БО 7 “Основні засоби” і 8 “Нематеріальні активи” Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку 16 “Основні засоби” і 38 “Нематеріальні активи” в частині питань амортизації. За цими документами амортизація – це систематичний розподіл вартості основних засобів, що амортизується протягом терміну їх корисного використання (експлуатації). Знос основних засобів – сума амортизації об'єкта необоротних активів з початку його корисного використання.

В Податковому кодексі України визначення терміну амортизація повністю відповідає наведеному у П(С)БО 7 “Основні засоби”, а от трактування зносу податкове законодавство не наводить. Таким чином, з нормативного трактування чітко не простежується різниця між поняттями «амортизація» і «знос»[2].

Важливою складовою облікового процесу є визначення строку корисної експлуатації основних засобів. Термін корисного використання для об'єктів основних засобів встановлює підприємство самостійно з врахуванням певних чинників, а саме:

- 1) очікуване використання об'єкта підприємством з урахуванням його потужності або продуктивності;
- 2) фізичний та моральний знос, що передбачається;
- 3) правові або інші обмеження строків використання об'єкта [4].

Крім того, податкове законодавство встановило мінімально допустимі строки корисного використання груп об'єктів, що є позитивним моментом в податковій політиці щодо амортизації основних засобів. Такий підхід доцільно застосовувати і при нарахуванні бухгалтерської амортизації. Відносно оформлення строку корисного використання (експлуатації) об'єкта наказом про облікову політику по підприємству потрібно зазначити, що це недоцільно, так як в акті приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів типової форми № ОЗ-1 така інформація наводиться, а акт затверджується керівником підприємства [1].

Існує ще одна проблема – щодо розбіжності баз нарахування амортизації в бухгалтерському та податковому обліку.

Термін нарахування амортизаційних відрахувань у системі обліку нараховується щомісячно, починаючи з місяця, що настає за місяцем введення в експлуатацію об'єкта. При цьому квартальна сума «податкової» амортизації (за кожним об'єктом) визначається як сума нарахованих амортизаційних відрахувань за об'єктом за 3 місяці розрахункового кварталу. Також “податковій” амортизації підлягають витрати на ремонти та поліпшення безоплатно отриманих основних засобів – як окремих об'єктів амортизації (п.146.1 Податкового кодексу) [3].

“Податкова” амортизація нараховується тепер за кожним об'єктом (а не в цілому по групі) протягом строку його корисного використання, однак не менше мінімально допустимих строків, встановлених Податковим кодексом України. До визначення

вартості, що підлягає амортизації, застосовується той самий підхід, що і в бухгалтерському обліку. Так, вартістю об'єкта що амортизується, в податковому обліку вважається його первісна (або переоцінена вартість) за вирахуванням ліквідаційної вартості (ліквідаційна вартість – сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) об'єкта після закінчення строку його корисного використання, за вирахуванням пов'язаних з продажем витрат). При цьому “податкова” амортизація нараховується до досягнення залишкової вартості об'єкта його ліквідаційної вартості (п.п. 145.1.4 Податкового кодексу).

Щодо норм амортизації, то в податковому обліку амортизуються основні засоби із застосуванням методів бухгалтерського обліку (п.п. 145.1.5 Податкового кодексу):

- прямолінійного;
- зменшення залишкової вартості;
- прискореного зменшення залишкової вартості (застосовується тільки для об'єктів основних засобів групи 4 «Машини та обладнання» та групи 5 «Транспортні засоби»);
- кумулятивного;
- виробничого [3].

Таким чином, “податковий” підхід до обліку ремонтних заходів, що проводяться, як і раніше, відрізняється від бухгалтерського обліку, в якому діють певні правила, передбачені пп.14 – 15 П(С)БО 7, згідно з якими витрати на підтримку об'єктів у робочому стані (ремонти) списуються в усій сумі на витрати періоду, а витрати на поліпшення – збільшують первісну вартість об'єктів, що покращуються.

Отже, введення Податкового кодексу України позитивно вплинуло на невирішені питання щодо обліку основних засобів у національній системі обліку, дозволило їх в деякій мірі вирішити, а особливо щодо гармонізації та зближення бухгалтерського та податкового обліку амортизаційних відрахувань. Це сприяє зменшенню трудомісткості розрахункових операцій та спрощенню обліку.

Література

1. Бондар М.І. Амортизація необоротних активів: облік та оподаткування // Вісник ЖДТУ– 2011. – № 1 (55). – С.33 – 34. 2. Ізмайлов Я.О. Облік нарахування амортизації необоротних активів та її використання на фінансування інвестиційної діяльності експортоорієнтованих підприємств // Вісник КТУ – 2011. – № 27. – С.267 – 271. 3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI 4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», Наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92